స్నేహలతా కవితాసంఘ పుష్పము 25.

శ్రీ వాల్మీకయే నమః.

రామాయణ సంగ్రహము.

గ్రంథకర్త:

పత్రి విశ్వేశ్వర శాస్త్రి,
తెనుఁగుపండితుఁడు.

శ్రీ లక్ష్మారాయ మిడిల్ స్కూలు,
కొల్లాపురం,
శ్రీ జటప్రోలు సంస్థానం.

శ్రీ వైష్ణవ ముద్రాక్షరశాల,
పెంటపాడు.

1934.

 [వెల రు 0–4 0 లు.

తొలిపలుకు.

విద్వాన్, యస్. విశ్వనాథశాస్త్రిగారు, యం. ఏ.,
ఆంధ్రగీర్వాణ ప్రధానోపన్యాసకులు,
నైజాం కాలేజి, హైదరాబాద్.

శ్రీజటప్రోలు సంస్థానాధీశులకు సుఖావాసమగు కొల్లాపురమునఁగల శ్రీరాజా వేంకట లక్ష్మారాయ మిడిల్‌స్కూలులో నాంధ్రాధ్యాపకులును, స్నేహలతా కవితాసంఘ సభ్యులలో నొకఁడునగు శ్రీయుతులు పత్రి విశ్వేశ్వర శాస్త్రిగారు రచించిన యాంధ్ర రామాయణ సంగ్రహమను నూటపదారుపద్యముల చిన్ని సంపుటియొక్క వ్రాతప్రతి నామూలాగ్రముగఁ జూచితిని. సంస్కృత శబ్దమంజరియందుఁ దుదిఁగానవగు శ్రీరామాయణ సంగ్రహమునకిది యించుమించు సరియైన యాంధ్రీకరణము. శ్రీశాస్త్రిగారాంధ్రమునఁ గృషిసల్పనెంచి యొనర్చిన ప్రథమ ప్రయత్నమీ యనువాదరూపముం దాల్చినది.

అనువాదమగుట నిందలి భావముల నెక్కువగాఁ దడవఁ జనదు. తొలి ప్రయత్నముననే యిట్టి పద్యాత్మకంబగు రచన యుత్సాహమున కాలవాలము. భాషపైఁగల యధికారముం జూడ స్వతంత్రరచనకుం బూనుకొన్నఁ గళాసౌష్టవం బలవడి తెనుఁగుతల్లికలంకారము లొండురెండు చేకూరఁ గలవను నాశ వొడముచున్నది.

ఇందలి వస్తు వతిపవిత్రము. ప్రయత్న ముభయ తారకము. ఎంద రెన్నివిధముల కీర్తించినను విసువు జనియింపఁజేయని రామకథాసుధ నాని తనివిజెందు మానవుండు గలఁడే ?

అట్టి రామకథను కొలది సమయములలో సంగ్రహముగ వినఁ జదువఁ జాలు సౌకర్యము గలుగఁజేసి భక్తి విశ్వాసములుగల యాంధ్రలోకమును బాపవిదూరముగ నొనర్పఁజాలెను. ఈకవిప్రయత్నము ప్రశంసాపాత్రము. నాదరణీయమును. నూటపదార్లు కాన్క వెట్టి శ్రీరామ పదపంకేరుహంబుల నీకవి యర్పించె. అందుఁ బాల్గొని యాంధ్రలోకము తరించుఁగాత !

ఇతోధిక కావ్యకల్పనా చాతురి నీకవి యశోకాంతులు జేపట్టి యలరారుఁగాత !

శ్రీవాణ్యై నమః.

రామాయణ సంగ్రహము.

[బాలకాండము.]

క. శ్రీ రామచంద్ర పద సర
సీరుహముల మ్రొక్కి యిష్టసిద్ధులు వెలయన్
శ్రీరామాయణ సంగ్రహ
మే రచియించెదను బాల హితబోధలకై. 1

ఉ. శ్రీలకుఁ దావలంబగుచుఁ జెల్వగు కోసల దేశమందు మో
క్షాలయ పట్టణాద్య గణనార్హ సయోధ్యను రాజధానిగా
నేలుచు నుండె నేలవలె నీతఁడె శాశ్వత మంచు లోకులెం
తో లలిఁగొల్వఁగా దశరథుండను రాజు గుణాభిరాముఁడై. 2

సీ. కౌసల్యయు సుమిత్ర కైకేయి యని ముద్దు
రతనికి భార్యలై యలరి రందు
రాజిత సుగుణాభిరాముఁడు రాముఁడు
జననంబు నొందె కౌసల్యయందు
భ్రాతృచరణ భక్తిభరితుఁడు భరతుఁడు
ప్రభవించె కైక గర్భంబునందు
మహిత లక్షణులు లక్ష్మణుఁడు శత్రుఘ్నుఁడు
నుదయించిరి సుమిత్ర యుదరమందు

గీ. దశరథ మహీవిభుండు యథావిధిగ నొ
నర్చి సుతులకు చౌలోపనయన విధులు
శాస్త్ర పారంగతులచేత సకల విద్య
తెలమిఁ జెప్పించి బుద్ధిమంతులను జేసె. 3

ఉ. అంతట గాధినందనుఁడు యాగము లన్నియు రాక్షసాధముల్
పంతము బూని సారెకును భంగము జేయఁగ దానిమాన్ప భూ
కాంతుని రామలక్ష్మణులఁ గానకుఁ బంపు మటంచు వేడ న
త్యంతభయంబునొంది యతఁడంపె మునీంద్రుని వెంటఁ బుత్రులన్. 4

చ. మునివరుఁ డంత సత్కథల బోధలు సేయుచు రామలక్ష్మణుల్
వనమునఁ బోవుచున్నను లవంబు శ్రమంబును గల్గనీక పం
బిన కృపచే బలాతిబల విద్యల నేర్పుచు నేగుచుండఁగా
దనుజకుల ప్రభూతయగు తాటక వారల నడ్డగింపఁగన్. 5

క. జగదపకారిణి యని యెం
చి గురుఁడు గాధిసుతునాజ్ఞఁ జేకొని దానిన్
మగువ యటంచును జంకక
తెగటార్చెను రామవిభుఁడు తేజ మెలర్పన్. 6

శా. నారాచంబుల జృంభకాదుల మహాసంగంబుసంగాతికం
డా రాజన్యుల కిచ్చి యాశ్రమమునన్ యజ్ఞవ్రతం బూనఁగా
ఘోరాకారులు తాటకాసుతులు సంక్షోభంబుఁ గావించి రా
మారీచుండు సుబాహుఁ డిర్వురు నసృఙ్మాంసాద్రి వర్షంబులన్. 7

మ. అనుమానింపక మారుతాస్త్రమున రామాఖ్యుండు మారీచునిన్
వనధిన్ ద్రోసి సుబాహుముఖ్య దనుజవ్రాతంబు నొక్కమ్మెచే
దునుమన్ యజ్ఞసమాప్తిఁ జేసి మునిచంద్రుం డాత్మనుప్పొంగి సీ
తను శ్రీరామునిఁ గూర్పనెంచి మిథిలన్ దర్శింపఁగా నేగినన్. 8

గీ. రామపాదరజము సోఁకి ప్రకృతి రూప
మంది గౌతము భార్య యహల్య పూజ
సలుపఁ గైకొని వారు మిథిలకు నరిగి
జనకునకుఁ దెల్ప వచ్చిన పని నతండు. 9

క. శివ చాపంబును జూపిన
నవలీలఁగ విఱిచె దశరథాత్మజుఁడు విదే
హావసుమతీధవుఁడు గుటుం
బవిశిష్టునిఁ గోసలాధిపతిఁ బిలిపించెన్. 10

మ. జనకక్ష్మాపతి రామచంద్రునకు భూజాతన్ ద్విలోకైకమా
తను సీతన్ నిజపుత్రి నూర్మిళ సుమిత్రాపుత్రుఁడౌ లక్ష్మణా
ఖ్యునకున్ గూర్చి జగత్ప్రతీతముగ నత్యుత్సాహుఁడై మంగళ
ధ్వను లెంతేనిఁ జెలంగఁ జేసెసుముహూర్తంబందుఁ గళ్యాణముల్. 11

గీ. ద్విగుణితోత్సాహుఁడగుచు విదేహ నృపతి
నిజ సహోదరుఁడౌ కుశధ్వజుని సుతల
మాండవీ శ్రుతకీర్తుల మాన్య గుణవ
తుల నొసంగెను భరత శత్రుఘ్నులకును. 12

చ. సుతులు నిజానురూప గుణశోభిత దారలఁ గూడి కొల్వనం
చితుఁడయి కోసలాధిపతి స్వీయ పురంబున కేగుచుండ భూ
పతి విజిగీష నచ్చటికి వచ్చిన భార్గవరాము రాఘవుం
డతిసులభంబుగా గెలువ నాతఁడు గౌఁగిటఁ జేర్చె నాత్మజున్. 13

గీ. ఈవిధి విజయలక్ష్మి సమావృతుండు
నగుచు సాకేత పురమున కరిగి యందు
సరస శృంగార సల్లాప జలధిఁ దేలి
జానకినిఁ గూడి శ్రీరామ చంద్రుఁడుండె. 14

—♦ గ ద్య ము. ♦—

ఇది శ్రీ వాణీ కరుణా కటాక్షలబ్ధ కవితా విచిత్ర పత్రికుల
పవిత్ర పురుషోత్తమ శాస్త్రి పుత్రి విశ్వేశ్వర ప్రణీ
తంబైన రామాయణ సంగ్రహామందు
బాలకాండము సర్వము
సంపూర్ణము.

శ్రీవాణ్యై నమః.

—♦ రా మా య ణ స ం గ్ర హ ము. ♦—

[అయోధ్యాకాండము.]

క. ఘనమగు సంతసమున నిజ
జనకుని యానతిని భరత శత్రుఘ్నులు గై
కొని రయమునఁ యుధాజితుఁ
డను మాతులుని పురమునకు నరుగఁగ నంతన్. 1

గీ. దశరథుఁడు రాజ్యభార ఖేదమును మిగులఁ
జెంది రాముని బట్టాభిషిక్తుఁ జేయఁ
దలఁచి యున్నంత మంధరాకులిత చిత్త
యగుచు కైకేయి దుర్భాషలాడె పతిని. 2

చ. అనయము సత్యపాలకుఁడవై తగుచో మును శంబరాజి ని
చ్చిన వరయుగ్మమం దొకట శ్రీరఘురాముని సత్వరంబుగా
వనమునకన్పు మొండొకట పార్థివుఁ జేయుమ మత్సుమారుఁ గా
దనిన విషంబుఁగ్రోలి యిదె ప్రాణము వీడెద నీవు చూడఁగన్. 3

క. ఈలీలఁ బరుష భాషల
నాలించిన తత్క్షణంబ హా యని ధరపైఁ
గూలెను మూర్ఛిలి ధరణీ
పాలుఁడు పవిభిన్నపక్ష పర్వతమువలెన్. 4

చ. పలికియు బొంకునట్టి యలవాటిసుమంతయు లేక కన్నపు
త్రుల విడలేక యాదశరధుం డలరాముని కాన కంపఁగా
వలదని యెంత వేడినను బట్టిన పట్టును గైక పీడఁగా
దలఁప దొకింతయైనను బడంపడి నాధుఁడు శోక మొందఁగన్. 5

చ. వనమున కేగుచుంటి సెలవా జనకా యని పాదవందనం
బును బొనరించి లక్ష్మణుఁడు భూసుతయున్ దన వెంట రాగ స్యం
దనమునఁ జేరి శాగ్వల పధంబునఁ బౌరుల మోసగించుచున్
జనియె నిశీధకాలమున జాహ్నవి చెంతకు రాముఁడంతటన్. 6

గీ. అచట వెలయునట్టి గుహుని సహాయమునను
సమరనది దాటి చిత్రకూటమున కరిగి
యందు సౌమిత్రికృత సపర్యలను గొనుచు
సీతయును రాఘవుండును జెలఁగి రచట. 7

క. ఘనమైన పుత్రశోకం
బున దశరథ విభుఁడు స్వర్గమునకుం జనినం
తంనె దూత మంత్రులాజ్ఞన్
చని భరతుని తోడితెచ్చె సరభస గతితోన్. 8

చ. జరగిన దుష్ప్రవృత్తుల నిజంబుగఁ దెల్పఁగ విన్నతోడ మై
మఱచి ధరాస్థలిన్ బడి క్రమంబుగఁ దెల్విని గాంచి లేచి యా
భరతుఁడు పెద్దలెల్ల రిది భావ్యము గాదని తెల్పఁ గైక మం
ధరలను దూఱఁబోక కులధర్మముగా సలిపెన్ బితృక్రియల్. 9

ఉ. పౌరులు వెంటనంటి నడువన్ భరతుండటో చిత్రకూటముం
జేరి రఘూత్తమాంఘ్రి సరసీరుహ యుగ్మమునందు వ్రాలె సీ
తారమణుండు నంతఁ దనతండ్రి గతించిన వార్త వీనులన్
దూరఁగ దుర్భరంబయిన దుఃఖమునన్ విడిచెన్ జలాంజలుల్. 10

చ. భరతుఁడు వచ్చి పాదములపై బడి వేడుచునున్న ధర్మమా
ర్గరతుఁడు గాన రాముఁడు పురంబునకుం జనకున్న నన్న యు
త్తరువు నొకింతయేని జవదాటక రాముని పాదుకా ద్వయం
బురుతర భక్తిఁ గైకొని యయోధ్యకుఁ బౌరసమేతుఁడై చనెన్.

ఉ. నందిపురంబుఁ జేరి రఘునందను చందము నారచీరలన్
గుందక దాల్చి పాదుకలకుం భరతుండటు రాజ్యతంత్రముల్
ముందుగఁ దెల్పుచున్ రఘువిభుం డల సీతయు లక్ష్మణుండుఁ గొ
ల్వం దయసేయువాసరములన్ గణియించుచునుండె నచ్చటన్. 12

గీ. సూర్యవంశ పయోదధి సోముఁడైన
రామచంద్రుండు మునిజనాశ్రమములందు
నతిథి సత్కారముల మహోన్నతినిఁ బడసి
దండకావన దుర్గమ స్థలముఁ జేరె. 13

— గద్యము. —

ఇది శ్రీ వాణీ కరుణా కటాక్షలబ్ధ కవితా విచిత్ర పత్రికుల
పవిత్ర పురుషోత్తమ శాస్త్రిపుత్ర విశ్వేశ్వర ప్రణీతం
బైన రామాయణ సంగ్రహమం దయోధ్య
కాండము సర్వము
సంపూర్ణము.

శ్రీజాక్యై నమః.

—♦ రా మా య ణ స ం గ్ర హ ము. ♦—

[అరణ్యకాండము.]

చ. అటవినిఁ బోవుచుండఁ బలలాశనుఁడైన విరాధు దున్మి య
చ్చట బిలమందు వైచి మునిచంద్రుల మ్రొక్కి యగస్త్యదత్తమా
పటుతర శక్ర కార్ముకము భక్తినిఁ గైకొని భూమిపుత్రితో
నుటజమునందు రామవిభుఁ డుండెను బంచవటీ స్థలంబునన్. 1

గీ. రావణానుజయైన శూర్పణఖ వచ్చి
లలిత సద్గుణ సౌందర్య సలిల శరధి
దాశరధిఁ జూచి నాకు భర్తవగు మనుచు
జాలఁ బ్రార్థించె హేమంత కాలమందు. 2

ఉ. ఎంతయు వేడ దాశరథు లిర్వురుఁ దన్ను వరింపకున్న న
త్యంత రుషాకషాయిత హృదంతరయై ధరణీసుతన్ మహీ
కాంతు సతిన్ నిశాచరి యకారణ వైరమునన్ గ్రసింపఁబోఁ
గుంతముచేత లక్ష్మణుఁడు గోసెను వెంటనె కర్ణనాసముల్. 3

ఉ. ఆనన మెత్తి శూర్పణఖ యద్రిగుహాంతర సుప్త సింహముల్
మానసమందు భీతిల విలాప నినాదము జేయుచున్ జన
స్థానము జేరి యచ్చటి నిశాచరులన్ ఖర దూషణాదులన్
సేనలతోడఁ బంచె నిరసింపఁగ రాముని శత్రుభీమునిన్. 4

మ. దనుజానీకము వచ్చుచుండఁ గని సీతారక్షణార్థంబు త
మ్ముని సౌమిత్రిని నిల్పి యంత రఘురాముం డొక్కఁడే యేగి చే
ధనువున్ బూని శరౌఘ వృష్టి నల దైత్యవ్రాతమున్ దున్మి రాఁ
గని సీతాసతి కౌఁగిలించుకొనియెన్ గాఢంబుగాఁ గాంతునిన్. 5

గీ. ఆజనస్థాన మంత శూన్యముగ. దోపఁ
బర్విఁజుచు లంక కేఁగి శూర్పణఖ రావ
ణుని సభాస్థానమందు రోదనము జేసి
చెప్పె సకలంబుఁ బూసగుచ్చిన విధంబు. 6

క. దనుజ విభుండా శూర్పణ
ఖను వికృతాననఁ జూచి కటకట పడుచున్
జనకసుతను గొని వచ్చెద
ననుచున్ యతిరాజ భూమికాచ్ఛాదితుఁడై. 7

గీ. అపుడు మారీచుఁడు సువర్ణ హరిణ వర్మ
ధరుఁడు దనకు సహాయ భూతముగ రాగ
భూసుతాకాంతు పర్ణశాలా సమీప
మునకు నరుదెంచి మరుగునఁ బొంచి యుండె. 8

చ. కనుగొనినంతమాత్రమునఁ గన్నుల పండుగ సేయఁజాలు కాం
చన హరిణంబు దవ్వుల తృణంబుల మేయుచు సంచరింపఁగాఁ
గనుగొని దైత్యవంచకముగాఁ దలపోయక దానిఁ బట్టి తె
మ్మని ధరణీజ మూఢమతియై నిజవల్లభు సంపె నంపిన్. 9

చ. కృతక మృగంబు చిత్రగతి రీతులఁ జూపుచు దూర మేగ దు
ర్మతులగు రాక్షసాధముల మాయ లటంచుఁ దలంచి రామ భూ
పతి విశిఖంబుచేఁ దునుమఁ బ్రాణము వీడుచు నా కురంగమున్
క్షితిఁబడి లక్ష్మణానుజ సఖే సఖి మైథిలి యంచు నేడ్చినన్. 10

గీ. ఆర్త నాదంబు విన్నంత నాత్మ పతి వి
పన్న సంత్రాస శీలుఁ డాపన్నుఁ డయ్యె
ననుచు మది నెంచి యెన్ని చెప్పినను వినక
చనుము చనుమని సీత లక్ష్మణునిఁ బనిచె. 11

ఉ. ఈ సమయంబ మంచిదని యెంచి దశాస్యుఁడు మోసగించి సీ
తాసరసీరుహాక్షిని రథంబున నుంచుక నేగుచుండఁగా
నాసతిఁ గావ నడ్డము జటాయువు వచ్చిన వాని రెక్కలన్
గోసి విరూపుఁ జేయుచు నకుంఠిత లీలల నేగె లంకకున్. 12

మ. అవనీపుత్రిని విష్టప త్రితయ వంద్యన్ రామచంద్ర క్షమా
ధవు సర్ధాంగి రమావతారమగు సీతన్ ఘోర దుర్వార దై
త్య వధూటీవృత గాస శోకవన మధ్యన్ నిల్పుఁడీ యంచు దా
నవ రాజేంద్రుఁడు రాక్షసాధముల కాజ్ఞన్ జేసె తీవ్రంబుగన్. 13

గీ. అచట మార్గమ్ము నన్వచ్చు ననుజుఁ జూచి
జానకీపతి యుద్విగ్నమాన మతిని
చాన పర్ణశాలను లేమి చాల వగచి
వెదుకుచుండిరి సీతకై విపినమందు. 14

మ. అరయన్ బోవుచు జానకీ ధవుఁడు శీర్ణాంగుండు గృధ్రేశుఁ డా
శరరాట్కృత్యము దెల్పి స్వర్గతుఁడుగాన్ శాస్త్రోక్త సంస్కారమున్
గరుణన్ జేసి కబంధ దైత్యు వికృతుం గావించి సౌమిత్రితో
దరిశింపన్ జనెఁ బూతనీర విలసత్పంపా సరస్తీరమున్. 15

గద్యము.

ఇది శ్రీ వాణీ కరుణా కటాక్షలబ్ధ కవితా విచిత్ర పత్రికుల
పవిత్ర పురుషోత్తమ శాస్త్రిపుత్ర విశ్వేశ్వర ప్రణీతం
బైన రామాయణ సంగ్రహమందు అరణ్య
కాండము సర్వము
సంపూర్ణము.

శ్రీవాల్మీక్యే నమః.

—♦ రామాయణసంగ్రహము. ♦—

[కిష్కింధకాండము.]

గీ. ఋష్యమూకాద్రియందు సుగ్రీవుఁ డంత
వాలిభీతిని లీనుఁడై బాణచాప
ధరుల నిర్వుర రాజనందనులఁ జూచి
యగ్రజుని భృత్యులంచు భయంబుఁ జెందె. 1

చ. హితు మొనగూర్ప నాతనికి నెంచి యతీంద్రుని వేష మంజనా
సుతుఁడు ధరించి భూమిపతి సూనుల నిర్వురి చెంత కేగి యా
కృతిఁ గనినంతనే గుణమెరింగెడు నేర్పరి గాన వారి నం
చితగతి తోడితెచ్చి కపిశేఖరు మిత్రుల జేసె నంతటన్. 2

ఉ. పావన భూరిసత్త్వ మృదుపాద నఖాగ్రముచేత రాముఁ డా
దేవ విరోధి దుందుభుని దేహము లీలఁగఁ జిమ్మి సప్త సా
లావనిభృ ద్భుజంగ నిలయంబుల నస్త్రముచేతఁ ద్రుంచె సు
గ్రీవుఁడు విశ్వసించి భళిరే విజయం బగునంచు నెంచఁగన్. 3

క. సురపతి పుత్రునితోఁ గపి
వరుఁ డతిఘోరముగఁ జేసె బవరంబును వా
రిరువురిలోనన్ భేదం
బెరుగన్ లేకురక రాఘవేంద్రుఁడు నిలచెన్. 4

గీ. వాలి బలము సహింపక పారివచ్చు
నానతగ్రీవు సుగ్రీవు సూనదామ
భూషితగ్రీవు నొనరించి పోరు సేయఁ
బొమ్మనుచు రాముఁ డనిపె ధైర్యమ్ము సెప్పి. 5

క. ఈ లీలన్ సుగ్రీవుం
డాలమునకుఁ జనఁగ భూరుహాంతస్థితుఁడై
వాలిన్ గురు బల శాలిన్
గోలన్ గొని రామవిభుఁడు కూలన్ జేసెన్. 6

క. తారయు వానర గణమును
దారేయుఁడు దరణి సుతుఁడు దద్భర్తృ ధరి
త్రీరమణ జనక సోదర
మ్మారణ దుఃఖార్ణవమున మగ్నిరి మిగులన్. 7

ఉ. ఆల మొనర్చి పిమ్మట నిజాగ్రజుఁ డౌట సురేంద్ర పుత్రుఁడౌ
వాలికిఁ బారలౌకికము వానర నాథుఁడు జేసె నంత భూ
పాల పదంబు నాతనికిఁ బట్టము గట్టుచు మాల్యవంతమన్
శైలమునందు రామనృపచంద్రుఁడు పుచ్చెను ప్రావృషాహముల్.

ఉ. రాముని యాజ్ఞ లక్ష్మణుఁడు రాజ్య సుఖానుభవ ప్రమత్త శా
ఖామృగ నాథునిన్ బిలువఁగా జనుదెంచి యతండు వానర
గ్రామణులార భూసుతను గన్గొని మాసములోన మీర లీ
ధామము జేరుడంచు శపథంబుగ నాన నొసంగె వారికిన్. 9

క. హనుమ జ్జాంబవ దాదిగ
వనౌకసులు యామ్యదిశకు బలములతోడన్
జని యిరిణము ద్వాదశ యో
జన మితమిన్ జేరి మిగుల శ్రమయుతు లగుచున్. 10

చ. వనమున కేగి హేమమయ పాదపమైన స్వయంప్రభా గుహన్
వనచరులెల్లఁ జేరి మధుపానము సేయుచు కార్యముల్ మనం
బునఁదలపోయ కే సవఃయమున్ గడుపన్ దొడఁగన్ ప్రబోధమున్
బొనరుప వారిలో నొకఁడు మోదపయోధినిఁ దేలిరందఱున్. 11

గీ. ఆగుహాధీశ్వరి యగు స్వయంప్రభ యట
వానరుల రామదూతలగా నెఱింగి
ఫలము లర్పించి మాలితాత్ములుగఁ జేసి
క్షణములో వారి వింధ్యనగంబుఁ జేర్చె. 12

మ. సమయంబున్ గడువంగ వచ్చె నెచటన్ క్ష్మాపుత్రికన్ గాంచమై
తి మటంచున్ గపిసేనలెల్లఁ గడు భీతిం జెంది ప్రాయోపవే
శము గావింప జటాయు రగ్రజుఁడు దా సంపాతి యాలంకలో
మహీనందన సీత యున్నదనుచున్ మార్గంబు చూపింపఁగన్.13

ఉ. పెన్నిధిఁ గన్న పేదవలెఁ బ్రీతిగ లంకకుఁ బోఁదలంచి వా
రాన్నిధిఁ గాంచినంత నవురాయని వానరులెల్ల భీతులై
యున్నెడ జాంబవంతుఁడు ప్రియోక్తుల వేడఁగ వాయుసూనుఁడం
త న్నిమిషంబులో నుదధి దాటెదనంచు వచించె వారితోన్.14

—♦ గ ద్య ము. ♦—

ఇది శ్రీ వాణీ కరుణా కటాక్షలబ్ధ కవితా విచిత్ర పత్రికుల
పవిత్ర పురుషోత్తమ శాస్త్రి పుత్రి విశ్వేశ్వర ప్రణీ
తంబైన రామాయణ సంగ్రహమందుఁ
గిష్కింధ కాండము సర్వము
సంపూర్ణము.

———

*

*

శ్రీరామాయ నమః.

—♦ రా మా య ణ సం గ్ర హ ము. ♦—

[సుందరకాండము.]

మ. గురు వేగోద్ధతుఁడై మహేంద్ర శిఖరిన్ గుప్పించి లంఘించుచున్
సురసా సింహికలన్ మదం బణఁగఁగా సోలించి లంకాపురాం
తరమున్ జేరి మరుత్సుతుం డేచటనైనన్ జానకిన్ గానలే
కరయంగా జనియెన్ దినాంతమున దైత్యస్వామి శుద్ధాంతమున్.

మ. అతిమోదంబున రావణుం గలసి పర్యంకంబునందున్న ర
మ్యతమాకార విలాస నిర్జిత రతిన్ మండోదరిన్ జూచి గాం
చితి వైదర్భినటంచు నుబ్బి పిదపన్ జింతించి కాదంచు ని
శ్చితుఁడై కాంచె నతం డశోకవనికన్ సీతన్ నిశాటీ వృతన్. 2

క. కనుగొని భీకర దనుజాం
గనలు కనక సాలభంజిక యనందగు సీ
తను బెదరింపఁగ వినుచున్
వనచర వరుఁడుండె శింశుపా వృక్షమునన్. 3

ఉ. అంత నిశాంతమందున దశాస్యుఁడు మేల్కని వచ్చి మన్మథా
క్రాంత మనంబుచేతఁ గులకాంతను సీతను భార్యవౌచు శు
ద్ధాంతమునందు నుండుమని యాచన సేయఁ దృణంబుఁబోని య
త్యంతము సీత నిష్ఠురము లాడఁగ నేగెను మానహీనుఁడై. 4

గీ. రాక్షస స్త్రీలు క్రోధ సంరబ్ధ లగుచుఁ
దర్జనము సేయ నాబాధఁ దాళలేక
ప్రాణములవీడ జానకి పాదపమున
జడను ముడివేయుచున్న తత్క్షణమునందు. 5

మ. హనుమంతుం డవతీర్ణుఁడై పిదప సాష్టాంగంబుగా పాద వం
దనముల్ భక్తి నొనర్చి రామవిభుదూతన్ గా ననున్ జూడు మో
జననీ యంచన సీత వాని నపు డిచ్ఛావిగ్రహుండౌ దశా
ననుగా నెంచిన రామముద్రికను చిహ్నంబంచు నర్పించుచున్. 6

క. ఆ కాంతా రత్నమునకుఁ
గాకాసుర కథను దెలుపఁగాఁ దన పతి దూ
తే కావలెనని తలఁచిన
దై కపితోఁ బలికె నతిరహస్యము గాఁగన్. 7

ఉ. రాముఁడు నీవు లక్ష్మణుఁడు రండొక మాసములోన రానిచో
నేమరణింతు నంచు ధరణీసుత పల్కి యనర్ఘమైన చూ
డామణి చీరకొంగున దృఢంబుగఁ గట్టి యొసంగ వానర
గ్రామణి యంతటన్ సెలవుఁ గైకొనె నేగఁగ హర్షచిత్తుఁడై. 8

క. రావణుఁడు తన్ను నెఱుఁగన్
గావలెనని వాయుజుఁడు వనంబును విఱువన్
గా విని దశవదనుఁడు రో
షావృతుఁడై పనిచె రాక్షసానీకములన్. 9

గీ. అపు డసీతి సహస్ర సైన్యంబులను బ్ర
హస్త సుతు జంబుమాలి దశాస్య పుత్రు
నక్షునీ యమాలయమ్మున కనిపి యంత
నాంజనేయుఁడు గన్పట్టె యముని పగిది. 10

మ. పవమానాత్మజు నింద్రజిత్తపుడు దా బ్రహ్మాస్త్రముల్ బూని జీ
వ విశిష్టంబుగఁ గట్టివేయ నతఁడా బంధంబులన్ బాసి దీ
నవిభాతిన్ శణరజ్జుబద్ధుఁ డగుచున్ గార్యార్థియై నిల్చి దా
నవ రాజేంద్రు సభాస్థలిన్ గనుఁగొనంగా నెగె ధైర్యంబునన్. 11

చ. పవన సుతుండు రావణుని బంగరు గద్దెను మించియున్న నై
జ విజయ వాలపీఠమున జంకక కూర్చునియుండఁ జూచి నీ
వెవఁడవు నిన్నెవండనిపె నెచ్చట నుండు వి టేల వచ్చి యుం
టి వనుచు రావణుం డడుగ నిక్కము దెల్పె నతండు వానికిన్. 12

చ. కలఁడొక రాజనందనుఁ డఖర్వ మదోద్ధత దైత్య సంగర
స్థల సురరాట్సహాయకర చండ పరాక్రమ లబ్ధ కీర్తి కో
సల ధరణీంద్రు గర్భమున సర్వ నిశాచర భక్షణార్థమై
వెలసిన విష్ణుమూర్తి రఘువీరుఁడు రామసమాఖ్యుఁ డిద్ధరన్. 13

సీ. తాటకానామ దైత్యాటవీ దావాదా
వక్రపీట యోనిగాఁ బరఁగె నెవఁడు ?
ప్రబల మారీచ సుబాహు ముఖ పలాసి
తూల వాతూలుఁడై గాంచె నెవఁడు ?
దర్పక దర్పిత శూర్పణఖాస్య వికార
కారి యటంచు మీరె నెవఁడు ?
ఖరదూషణాది రాక్షస గణ కక్షాశు
శుక్షణి యనఁ బొడసూపె నెవఁడు ?

గీ. సాపరాధ విరాధ సంహారుఁ డెవఁడు ?
శాపితాంధ కబంధ నాశకుఁ డెవండు ?
నామహాత్ముండు లోక విఖ్యాత పూత
నాముఁడు గుణాభిరాముఁడు రాముఁ డలరు. 14

చ. హృదయమునందు రావణ ! స్మరింతువా లేదా ధనుర్గుణంబుచే
గదలఁగనీక బాహువులఁ గట్టుచు నిన్ జెరసాలలోన నాఁ
డదయత కార్తవీర్యుఁడను నర్జునుఁ డుంచిన వార్త, వాని దు
ర్మదము నడంచు తత్పరశురాముని గర్వమతండుగూల్పఁడే? 15

చ. మఱచితివేమొ కీటక సమంబుగ నెంచి సిరంబు లంఘ్రులన్
గరముల వాలరజ్జువునఁ గట్టిగ గట్టి సమస్తవార్ధులన్
వరుసగ నిత్యకృత్యమను వ్యాజముచే నిను ముంచువాని త
ద్గురుబలశాలి వాలి నొక కోలనఁ గూలఁగ రాముఁడేయడే? 16

ఉ. ఆ నరవర్యుఁ డొప్పు నిటు లాజ్ఞ నొసంగిన నీపురంబు వై
శ్వానర సాత్కృతంబు సలుపన్ బరికించెడు సోదరుండు ప్ర
జ్ఞానిధి లక్ష్మణుండు దిననాథ సుతుండు సఖుండు గొల్వఁగా
వానరసేనఁ గూడి త్రిదివస్పృ చందము మాల్యవద్గిరిన్. 17

ఆ. గీ. జంబుకంబు హరుల జాడఁ ద్రొక్కని భంగి
రాజసింహ యుగ్మ రహిత పర్ణ
శాలఁ జేరి కపట సంయమి వేషివై
మ్రుచ్చిలించి సీతఁ దెచ్చినావు. 18

ఉ. ఆ జనకాత్మజాత నరయన్ జనుదెంచిన వానరేంద్రు లం
దే జలధిన్ దరించి పురమెంతయు నారసి సీతఁ గాంచి నా
యోజను నీవెఱుంగుటకు నుజ్జ్వలమైన వనంబుఁ ద్రుంచితిన్
దేజముమీర దైత్యుల వధించిన దాదిగ నీవెఱుంగవో. 19

గీ. కుమతివై నీవు భార్యగాఁ గోరినట్టి
రఘువరుని పత్ని సీత నీ ప్రాణవాత
జాలము హరింపఁ బుట్టిన కాల భుజగ
కన్యక యటంచుఁ దల్పవుగా దురాత్మ. 20

ఉ. రావణ! నీవు జానకిని రామ నృపాలున కిచ్చి వేడుమా
కావుము కావుమం చటులఁ గాదను దేని భవత్పురంబు ర
క్షో విధవాదిలాప రవ ఘోషిత దిక్తటమా నటంచు సు
గ్రీవుఁడు నీసఖుండు బలికెన్ హితవాక్యము లాలకింపుమా. 22

క. అని వాయుసుతుఁడు బల్కినఁ
దనుజేంద్రుఁడు వానిఁ జంపఁ దలఁపఁగ దూతన్
జనదు వధింపఁగ వీరుల
కనుచు విభీషణుఁడు బల్కె న్యాయముగాఁగన్. 22

గీ. రావణుఁడు వాలమునకు వస్త్రములు జుట్టి
తైలమున ముంచి యగ్ని తప్తంబు సేయు
టెఱిఁగి సీత పతివ్రతనేని నేను
పవనసుతుఁ గాల్పవలదని వహ్ని వేడె. 23

చ. అనలుఁడు లూమలోమమునునైన దహింపక వెల్గుచుండఁ బా
వని కడు సంతసించి నిజబంధములన్ దెగఁ ద్రుంచి దైత్యులన్
బనిఁగొని చంపుచున్ బురము భస్మము సేయుచు వాలవహ్ని చే
జనకజకున్ సమస్కృతులు సల్పి సముద్రముదాఁటె వెండియున్.

ఉ. సేమము సీతకంచుఁ గపిసేనకు మారుతి తెల్పినంత చే
తోముదమంది వానరులు తోకలఁ ద్రిప్పుచు గంతు లేయుచున్
రాముని కీర్తిపవృత్తి నచిరంబుగఁ దెల్పుద మంచు వాలిజా
జ్ఞా మదమత్తులై మధువనంబునఁ దేనెలఁ గ్రోలుచుండఁగన్. 25

క. వనపాలకుఁడు దధిముఖుఁడు
గని వారల నడ్డగింపఁగా భూరి దంతా
ది నిజావయవములఁ బ్రద
ర్శనమును గావించి గేలి సలుపుచుఁ గపులున్. 26

గీ. పాదములచేతఁ దన్నుచుఁ బండ్లచేతఁ
గొరుకుచును జీల్చివేయుచు గోళ్లచేత
బాహువులచే చపేటముల్ బరపి వాల
దండములచేతఁ దరిమిరి పిండిఁ జేసి. 27

చ. వనచరు లెల్లఁ బర్విడుచు వచ్చి సలక్ష్మణుఁడైన రామచం
ద్రున కటు నేను నేననుచు మ్రొక్కి నయంత మరుత్సుతుండు నేఁ
గనుఁగొనినాఁడ సీతను సుఖంబుగ నున్నదటంచుఁ దెల్పఁగా
ఘనముగఁ గౌఁగిలించుకొనెఁ గాంతను నెమ్మది సంస్మరించుచున్.

—♦ గ ద్య ము. ♦—

ఇది శ్రీ వాణీ కరుణా కటాక్షలబ్ధ కవితా విచిత్ర పత్రికుల
పవిత్ర పురుషోత్తమ శాస్త్రి పుత్రి విశ్వేశ్వర ప్రణీ
తంబైన రామాయణ సంగ్రహమందు
సుందరకాండము సర్వము
సంపూర్ణము.

శ్రీవాణ్యై నమః.

—♦ రా మా య ణ స ం గ్ర హ ము. ♦—

[యుద్ధకాండము.]

క. దనుజేంద్రు పురవరంబున
జనకజ యున్నదని రామచంద్రుఁడు వినినం
తనె కనియెఁ దూణ యుగమున్
ధనువున్ బ్రళయాగ్ని సదృశ దాహక దృష్టిన్. 1

మ. ప్లవగాధీశుఁడు జాంబవంతుఁడును గోలాంగూల భల్లూక సై
న్య విశిష్టంబుగ వెంటనంటి నడువన్ రాముండు సౌమిత్రి యా
హవ వాంఛా ద్విగుణీకృతాంగబల ధైర్య భ్రాజమానాంజనా
భవతారేయ రథాధిరూఢులగుచున్ బ్రస్థానమున్ జేయుచున్. 2

గీ. వనములు నదీనదంబులు పర్వతములు
దాటుచు మహేంద్రశిఖర కాంతారమందు
జేరి మార్గశ్రమంబు సశింప ఫల మ
ధూపహారంబు లొనరించుచుండి రంత. 3

ఉ. చారులచేత వానరుల సైన్యము దుర్జయమౌచు వచ్చె నా
వారిధి చెంతకం చెఱిఁగి పంక్తిముఖుం డపుడేమి చేయలే
కూరక నాత్మఁ జింతిలుచు నుండిన యంత నమాత్యు లెల్లరున్
ఘోరరణంబు సేయఁ బురికొల్పి రతండు ముదంబుఁ జెందఁగన్.

గీ. జానకిని రాముని కొసంగి శరణు వేడు
మనుచు హితమును బోధింప ననుజుఁడనుచు
దలఁపక విభీషణుని కాలఁదన్ని వెడలఁ
గొట్టెను దశాననుఁడు కొల్వుకూటమందు. 5

క. శరణు శరణంచుఁ బరువునఁ
బఱతెంచి విభీషణుండు పదముల వ్రాలన్
గరుణించుచు రామ మహీ
వరుఁ డతనికి రాజ్యమును బట్టము గట్టెన్. 6

చ. పలుమరు మార్గ మిమ్మనెడు ప్రార్థన లెల్ల నుపేక్ష సేయఁగా
నలిగి ధనంజయాస్త్రమున నబ్ధిని రాముఁడు గాల్ప నంతలో
జలధియు రాముపాదముల సాగిలి మ్రొక్కుచు మార్గ మివ్వఁగా
నలుఁ డొనరించె సేతువు ఘనంబుగ వానర సైన్య యుక్తుఁడై.

క. జలనిధి దాటి సువేలా
చలము ప్రవేశించు కపుల సంఖ్య లెఱుంగన్
దలఁచుచు శుక సారణ చా
రులు రా వారలను గపివరుఁడు బంధించెన్. 8

గీ. అంత నాదాశరథిని దయాశరథిని
శరణు వేడి విముక్తులై యరిగి వారు
తెలుపఁగ విని విద్యుజ్జిహ్వుఁ బిలచి యాద
శాస్యుఁ డేమేమొ పలికె రహస్యముగను. 9

ఉ. రావణు పంపునన్ గపట రాము శిరంబు శరాసనంబు మా
యావి యొసంగఁ జూచి జనకాత్మజ మూర్ఛను జెంద నంతలోఁ
బావని యా విభీషణుని భార్య యెఱింగి వచించె నిక్కముల్
గావని యాప్తభాషణములన్ క్షితినందన నూఱడించుచున్. 10

క. ధరణీసుత నొసగుము రఘు
వరునకు నని హితము మాల్యవంతుఁడు తెలుపన్
బరిహాస మాడి సేనను
బురికొల్పెను రావణుండు పోరొనరింపన్. 11

చ. వనచరుఁ డర్ధిత ప్రబల వాహినులన్ బరికించి మేఘవా
హనుఁ డురుగాస్త్రముల్ బరపి యాకసమందున డాగి రాజనం
దనులను గట్టివేసి చనఁ దార్క్ష్యుఁడు తత్పవనాశ నాస్త్ర బం
ధనములుబాసె వానరులు దద్దయు సమ్ముదమందిచూడఁగన్. 12

ఉ. అంగదుఁ డాంజనేయుఁడు ప్రహస్త ముఖాసుర వాహినీశులన్
సంగరమందు దున్మిరని చారులు దెల్ప నెఱింగి దుర్జయో
త్తుంగ భయంకరాకృతి యుతుండగుచున్ రథచారియై సమి
ద్రంగము జేరె రావణుఁ డరాతి నిరాకరణ ప్రచండుఁడై. 13

గీ. శరముల బరపి వానర సైన్యములను
జంపి లక్ష్మణుఁ బడఁద్రోసి శక్తిచేత
రామ బాణావశేషిత ప్రాణుఁ డగుచు
పంక్తిముఖుఁడు పురమునకుఁ బారిపోయె. 14

క. జవరమునఁ గపి బలంబులఁ
గవియుచు దినుచున్న కుంభకర్ణుని సీతా
ధవుఁడు గతాసునిఁ జేసెను
నవిరళముగఁ గుసుమ వృష్టి నమరులు గురియన్. 15

ఉ. ఈవిధి దైత్యసైన్య పతులెల్లరు నంగద వాయుపుత్ర సు
గ్రీవులచేతఁ జచ్చుట లెఱింగిన వెంటనె మేఘనాథుఁ డ
స్త్రావళిచే వలీముఖుల నందఱి మూర్ఛిలఁ జేసె నంత సం
జీవి నగంబుఁ దెచ్చుచు సజీవుల మారుతి చేసె నందఱన్. 16

ఉ. వెండియు మేఘవాహనుఁడు విష్ణుపదంబున లీనుఁడై సము
ద్దండత కీశసైన్యముల దర్ప మడంచుచు రామచంద్ర కో
దండ విముక్త బాణములఁ దాళక పారి పురంబు ముంగలన్
మండుచు గోసె వాయుజు సమక్షము కృత్రిమయైన జానకిన్. 17

చ. అతఁడు నిరాశచే దశరథాత్మజుఁ జేరి చనన్ నికుంభిలా
క్రతువును మేఘవాహనుఁడు కైకొని సేయుచునుండె రామునిన్
క్షితిసుతఁ గూర్చి దుఃఖమును జెందఁగనీక విభీషణుండు త
త్క్రతువును భంగమున్ సలిపి రండని పంపెను వానరేంద్రులన్. 18

గీ. అంజనా తనయాది సైన్యంబు లరిగి
మఖము భంగంబుఁ గావింప మండిపడుచు
కాలరుద్రుని చందంబు గదలి వచ్చె
రావణాత్మజుఁ డారణ రంగమునకు. 19

ఉ. ధీరుఁడు లక్ష్మణుం డతని దివ్యరథంబున కన్న మిన్నయౌ
మారుతిపై వసించి రిపుమండలి భండనమందు దున్మి వృ
త్రారిశరంబు గైకొని దశాస్య సుతుండగు మేఘనాథు సం
హారము జేసె భూరి కుసుమంబులఁ జల్లగ దేవతావళుల్. 20

మ. సురరాడ్భీకర మేఘనాథుఁడు గతాసుండౌట యాలించి దు
ర్భర దుఃఖాబ్ధి మునింగి రావణుఁడు విశ్వాస్త్రావోద్భిన్న ది
గ్భరితాత్మీయ పురంబు గన్గొనుచుఁ గోపవ్యాప్త చిత్తంబుతో
నరిగెన్ ఘోర రణాంగణంబునకు భార్యాబోధ మాలింపకన్.21

ఉ. దానవ నాథుఁడుర్ ప్రళయ దావ ధనంజయ భీషణాంగుఁడై
వానర సేనలన్ నిజ కృపాణము గైకొని చించి చెండుచున్
మానిత విష్టప త్రితయమారణ దారుణ శక్తిచేత రా
మానుజు నుగ్రజిద్రిపుని నాజిని మూర్ఛిల నొంపఁ జేయఁగన్.22

గీ. అంత సంజీవినీ జీవితానుజన్ముఁ
గాంచి సంతోష మంది రాఘవుఁడు శక్రుఁ
డున్నత తురంగ మాతలి యుక్త దివ్య
రథముఁ బంప నధిష్ఠించె రణమునందు. 23

సీ. వైశ్వానరమును రావణుఁడు ప్రయోగింప
వారుణాస్త్రమ్మున వమ్ముఁ జేసి
దాంగశూకంబును దశవదనుఁడు వైవ
గారుడాస్త్రమున దగ్ధంబుఁ జేసిఁ
జైమూతమును రాక్షసవరేణ్యుఁడు వయివ
మారుతాస్త్రమున భస్మమ్ముఁ జేసి
తామిస్రమును దైత్య భూమీశుఁడు వయివ
వైకర్తనమ్మునఁ బారఁదఱిమి.

గీ. అమర కిన్నర గంధర్వ యక్షు లంబ
రమునఁ జూచుచు భీత్యాదరములఁ జెంద
దశవదనుతోడ దశరథ తనయుఁ డపుడు
రణ మొనర్చె నభూత పూర్వంబుగాఁగ. 24

చ. శరములచేతఁ ద్రుంచినను జావక వెంటనె మాటిమాటికిన్
శిరములు బుట్టుచుండ సరసీభవాస్త్రముచేత రావణా
సురునిఁ ద్రిలోకకంటకుని శూరునిఁ ద్రుంచెను రామచంద్రుఁ డం
బరమున భేరికాధ్వనులు బర్వ సురల్ సుమవృష్టిఁ జేయఁగన్. 25

క. దనుజులు నిర్మూలంబై
రని విని మండోదరీ ముఖాంగనలు గతిం
చిన పతులను సుతులను గను
గొనుచున్ విలపించి రపుడు ఘోరముగాఁగన్. 26

చ. రణ మొనరించి విశ్రుత పరాక్రముఁడౌ నిజసోదరుండు రా
వణుఁడు దివంబుఁ జేర రిపుభావము నెంతయుఁ బాసి యాత్మదూ
షణ మొనరించి దుఃఖమయ సాగరమందు మునింగి యావిభీ
షణుఁడటఁ బారలౌకికము సల్పె యథావిధి భక్తియుక్తుఁడై. 27

క. అపుడు విభీషణు లంకా
ధిపతిని గావించి యగ్ని దేవునిచే సీ
త పవిత్రురా లనుచుఁ దెలి
సి పరిగ్రహణంబుఁ జేసె శ్రీరాముఁడటన్. 28

ఆ. కపులఁ గూడి పుష్పకవిమాన యానుఁడై
సేతు బంధనాది చిత్ర కథల
సీతతోడఁ దెల్పి చేరె భరద్వాజు
నాశ్రమంబు దశరథాత్మజుండు. 29

చ. భరతుఁడు సైన్య యుక్తుఁడయి వత్స వియుక్త నవప్రసూత సం
తరళ గవీసమానలగు తల్లులఁ గూడి వశిష్ఠుఁడున్ మునీ
శ్వర యుతుఁడై-యెదుర్కొనఁగ సర్వశుభావహతూర్యనాదముల్
బరవనయోధ్యఁ జేరెరఘువంశలలాముఁడు రాముఁడయ్యెడన్. 30

ఉ. వారిధి నీరపూరిత సువర్ణ ఘటంబులఁ గేలఁ బూని బం
గారపు పట్టికన్ నొసటఁ గట్టి వశిష్ఠ పురోగ మౌని బృం
దారకు లెల్ల గూడి ప్రమదంబున ధర్మసతీ సమేతుఁడౌ
శ్రీ రఘురామమూర్తి నభిషిక్తునిఁ జేసిరి రాజ్యలక్ష్మికిన్. 31

ఉ. ఆ నరనాథుఁడౌ దశరథాత్మజుఁడున్ స్వకుల క్రమాగతం
బైన కిరీటమున్ శిరమునందు ధరించుచు భద్ర పీఠికన్
భానునిభంగి రాజిలి సభాస్థలవాసుల గౌరవించె నెం
తేని మునీశులన్ వసుమతీశులఁ గీశుల సత్కవీశులన్. 32

—• గ ద్య ము. •—

ఇది శ్రీ వాణీ కరుణా కటాక్షలబ్ధ కవితా విచిత్ర పత్రికుల
పౌత్ర పురుషోత్తమ శాస్త్రిపుత్ర విశ్వేశ్వర ప్రణీతం
బైన రామాయణ సంగ్రహమం దుద్ధ
కాండము సర్వము
సంపూర్ణము.
